

ÜGYVEZETÉSI ÖSSZEFOGLALÓ

5. Az értékelés a „2014-2020 Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program értékelési tervének megvalósításának” része, célja pedig a beavatkozások hatékonyságának, hatásosságának és hatásának vizsgálata a társadalmi befogadás terén. Ugyanakkor, a megvalósítás kudarcához vagy sikeréhez, a finanszírozott tevékenységek fenntarthatóságához való hozzájáruló tényezőket szükséges kiemelnie. A jelentés a 2014-2020 OP-ból tanultakra koncentrálnak, a jelen értékelés adatainak megszerzési és felhasználási határideje 2020 december 31.

6. Az értékelt beavatkozások a program több, specifikus céljaihoz tartoznak, hét témára osztva (a akciótervben 2-től 8-ig számozva), a következőképpen:

- **2. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése a szegénységgel és társadalmi kizárással fenyegetett személyek számának csökkentését illetően a marginalizált közösségekben (lefedettség - 4.1, 4.2, 5.1, 5.2 specifikus célok);
- **3. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése a lakosság digitális írástudásának javítása érdekében a hátrányos környezetekben (lefedettség - 4.3 specifikus cél);
- **4. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése a sebezhetőségi helyzetek túllépésének érdekében (lefedettség: - 4.4 specifikus cél);
- **5. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése a társadalmi szolgáltatásokhoz való hozzáférés és ezek minőségének javítása érdekében (lefedettség: - 4.5, 4.6, 4.7 és 4.14 specifikus célok);
- **6. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés és ezek minőségének javítása érdekében (lefedettség: - 4.8, 4.9, 4.10 és 4.11 specifikus célok);
- **7. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése az intézményesített rendszerről a közösségi szintű szolgáltatásokhoz való áttérésre (lefedettség: - 4.12, 4.13 és 4.15 specifikus célok);
- **8. téma** - az OP hozzájárulásának értékelése a társadalmi gazdaság entitásainak kapacitás konszolidációjában önfenntartó módon való működés érdekében (lefedettség: - 4.16 specifikus cél).

7. Az értékelési módszer az akcióterv kilenc értékelési kérdésére alapul és a következőket követi: az ágazat és a beavatkozásoknak köszönhető fejlődéseket, az eredményezett gazdasági előnyöket, a közvetett, nem szándékos vagy terjedési hatásokat, fenntarthatóságot, a hatásokat elősegítő mechanizmusokat, jó gyakorlatot és a dolgokat tökéletesítését elősegítő módszereket.

8. Az alkalmazott értékelési módszerek széleskörű eszközt tartalmaznak, mint például: interjúk, kutatások, fókuszcsoportok és műhelyek, szakvélemények, mennyiségi vizsgálati módszerek, kontrafaktuális módszereket is ideértve.

9. Az értékelés során jelentős hátrányok jelentkeztek az adatok rendelkezésre állását, hozzáférését és minőségét illetően. Az adott körülmények az adatgyűjtési és elemzési módszertan adaptálását követelték, új források azonosítását, adatok minőségének további ellenőrzésével társítva, a megfigyelések értelmezését pedig a módszertani korlátozásokhoz igazítottuk. A módszertani korlátozásokat már az eredeti szakaszban előre láttuk, így intézkedéseket hoztunk az értékelés robusztusságának minimális befolyásolása érdekében, a továbbiak szerint részletezve. Az értékelés 2021 április - november, az COVID-19 pandémia által korlátokat szabó időszakban történt, amely a fizikai interakciót, valamint az érdekelt felek részvételét korlátozta, leginkább a 6. témában részt vevő egészségügyi dolgozók körében.

Az értékelés megállapításai és következtetései

- 10.** A befogadás terén alkalmazott beavatkozások előrehaladása általában véve alacsony szintű, ezért a megfigyelhető hatások korlátozottak és az előfordulásuk lehetőségét a megvalósítási mechanizmusok a megvalósítási időszak végéig működőképessé tétele korlátozza a késedelmek behozása érdekében.
- 11.** A program kétharmada után a projektek nagyrésze megvalósítás alatt állnak. Ennek ellenére, előrehaladottabb beavatkozások is észlelhetők, mint például a társadalmi kizárás és szegénység csökkentése terén, de egyéb beavatkozás még a szolgáltatások biztosításának elején tartanak, az előkészítő szakaszban és új mechanizmusok létrehozási szakaszában levő projektek, mint például a Közösségvezérelt Helyi Fejlesztés (DLRC).
- 12.** A megvalósítások és eredmények szerény előrehaladása nagymértékben a késői felhívásoknak, a hosszú időtartamú eljárásoknak, kiválasztásnak és szerződéskötésnek, megvalósítási mechanizmusok létrehozási nehézségeinek tudható.
- 13.** A digitális írástudást célzó beavatkozások esetén, adatközlési és kommunikációs technológiák (TIC) alkalmazása egészségügyben és társadalmi szolgáltatásokban projektjavaslatok nem kerültek felhívásra és a beavatkozáscsomag átszervezéséhez nincs újabb kilátás.
- 14.** Az OP beavatkozása társadalmi befogadás terén a sebezhető csoportok, szegénység kockázatának, társadalmi kizárásnak kitett személyek és közösségek esetén általánosan javult, de továbbra is az európai átlag alatt található a mutatók többségét illetően. Javulás észlelhető a társadalmi szolgáltatások esetén is, a szabályozási és hozzáférés terén, de hiányok tapasztalhatók a finanszírozás, szakemberek biztosítása, szociális munkás foglalkozás vonzerejének biztosításában, személyre koncentrált befogadó és integrált hozzáállás biztosítása közösségi szinten.
- 15.** Programszinten megállapítható, hogy a finanszírozás elosztása nem kapcsolt az elsődleges szükségletekkel, a kompetitív felhívások vagy felhívások naptára a tőkeszerzési kapacitás nagymértékben befolyásolja. A digitális írástudás az egyik példa, amelyre projektfelhívás nem volt megvalósítva, habár Románia az Európai Digitális Terv megvalósításában hátramaradott a lakosság alapvető és közterületen vagy munkahelyen használható digitális kompetenciák hiánya miatt. A beavatkozás igénye jelentős, mivel a lakosság nagy részét célozza, nemzeti, szakaszos, többszörös intézményi támogatás szükséges. A sebezhetőségi helyzetek túllépését célzó beavatkozások csak két csoportra korlátozódtak, az idősekre és a családon belüli erőszak áldozataira, utólag, a COVID pandémia kontextusában a kór hatásaitól szenvedőkre is, annak ellenére, hogy a programban több csoport is elhatárolásra került.
- 16.** Az értékelés bizonyítékokkal szolgál a résztvevők helyzetének javulásáról vagy az érdekelt felek kapacitásáról a befejezett vagy előrehaladott állapotban levő projektek esetén. Az OP finanszírozás hozzájárulása alapvető fontosságú, ennek hiányában a fentiek nem kerülhetek volna alkalmazásra, az alternatív finanszírozási források korlátozott rendelkezésre állása miatt is.
- 17.** Sikeres projektek vagy említésre méltó eredményekkel rendelkező projektek valósultak meg. „Az első szoba” az egyik legsikeresebb beavatkozás az intézményesített gyermekek társadalmi befogadása terén, innovatív jellegű és olyan mechanizmusokat emel ki, amelyek a következő finanszírozási időszak tervezésében felhasználhatók. Az „Integrált szolgáltatások létrehozása és megvalósítása a szegénység és társadalmi kizárás kiküszöbölése érdekében” szisztematikus projekt integrált csoportok bevezetését biztosította 139 marginalizált közösségbe, partnerségeket és gyakorlati együttműködéseket hozott létre az integrált közösségi szolgáltatások terén a Munkaügyi Minisztérium, Egészségügyi Minisztérium és Oktatási Minisztérium szintjén. Eszközök és módszerek kerültek kidolgozásra és megvalósításra integrált szolgáltatásokra vonatkozóan, online is, mint például a nevelőszülők digitális felülete, a „Team Up” projekten keresztül és a „Servicii Comunitare Integrate” (SCI) (Integrált közösségi szolgáltatások) alkalmazás az ügyek digitális intézéséhez. A „Bunicii comunității” (Közösség nagyszülei) beavatkozás 77 finanszírozott projekt kiterjedésének köszönhetően tűnik ki a sebezhetőséget érintő 84 projektből.

18. A sebezhető személyek foglalkoztatása a logikus beavatkozás mechanizmusában a beavatkozások hatását növelő elemként van jelen akár olyan esetekben is, amelyekben a beavatkozások nem specifikusan a foglalkoztatást célozzák. A támogatási intézkedések kontrafaktuális vizsgálata a foglalkoztatás terén azt mutatja, hogy ezek az intézkedések a sebezhető csoportoknak a munkaerő piacra való hozzáférési lehetőségét segíti elő, de a foglalkoztatás eléggé alacsony minőségű, mind a jövedelem, mind a munka folytonosságát és időtartamát tekintve. A foglalkoztatás a befogadási beavatkozások által kiváltott gazdasági előny legfontosabb forrása, a fizetésekből eredő jövedelmek államháztartásból erednek, ám a befektetés kompenzálásához a foglalkoztatás fenntarthatósága szükséges.

19. E megvalósítás folyamata bizonyítja, hogy a beavatkozások kiegészítő jellegének biztosítása a társadalmi infrastruktúrában és a szolgáltatás fejlesztéssel és rendelkezésre tétellel együtt a sebezhető csoportok számára az Európai strukturális és beruházási alapok megvalósítási rendszerének kihívása, amely a két, OP és POT program között folytonos, zökkenőmentes folyamatot nehezen biztosít a helyi résztvevők, helyi önkormányzatok és specifikus struktúrák, mint például az illető célból létrehozott Helyi akciócsoporthoz, amelyek számára a kapacitásfejlesztés továbbra és támogatást igényel.

20. Az elvárt hatást az egyéb projektek eredményeivel való komplementaritás korlátozza, mint például a POR projektek beruházásai vagy egyéb program és nemzeti beruházások. Például, a screening programok megvalósítása mellett fokozott diagnosztizálási és kezelési kapacitás biztosítandó a vizsgált személyek vonatkozásában, olyan stratégiába integrálva, amely a források előrelátható kiadását és megvalósítás folyamatosságát biztosíthatja.

21. A beavatkozások fenntarthatósága kritikus szempont, mivel a tevékenységek finanszírozásától függ a projektek lezárása után, de ugyanakkor az emberi erőforrások rendelkezésre állásától is a már hiánnyal küszködő területeken, valamint a sebezhető személyeknek szánt szolgáltatások integrált működésének szükségességétől. A társadalmi társaságok magasfokú kockázattal szembesülnek a fenntarthatóságot illetően, a versenykörnyezetben tapasztalt törekenység és a támogatási intézkedések hiánya miatt a sebezhető csoportokból való foglalkoztatás támogatásának szükségessége vonatkozásában.

22. A beavatkozások egyéb hatást is váltottak ki a programban megnevezett, kívánt hatásokon kívül, azaz közvetett és terjesztett hatást, ezek közül a következőket említjük meg: családok és közössége szolidaritásának növelése, szereplők közreműködésének javítása, közszolgálatokkal szembeni bizalom növelése (egyes esetekben csökkent a projekt lezárása utáni finanszírozás megszűnése miatt), a társadalmi befogadás és a közösségben a sebezhető személyek jobb megértése, a tanfolyamon részt vevők közötti együttműködési hálózat kialakítása, a társadalmi cégek által szolgáltatások/termékek szállítása a közösségnek, szociális vállalkozás fejlesztése.

23. A projektek megvalósítására a nagy munkamennyiség hat, leginkább a jelentésekre és a programot irányító hatóságokkal való kommunikálás miatt. A tematikus jelentésekben jelzett és részletezett problémák között található a túlzott jelentési és igazolási kérelmek, a jelentési eszközök hatékonyságának és megfelelőségének alacsony színvonala. Az értékelés megértési különbséget mutat a program hatóságai és kedvezményezettek között a bürokrácia szintjét illetően, egyrészt a kedvezményezettek túlzottnak tekintik, másrészt a hatóságok szükségesnek a kívánt ellenőrzési szint biztosítása érdekében. Annak ellenére, hogy az OP megvalósítása az EFOP-hoz képest egyszerűsítésen esett át, a kedvezményezettek csalódásukat fejezték ki az elégtelen előrehaladást illetően, egy szükségtelen forrásfogyasztás csökkentésében, nagyon nagyszámú projektekkel, hosszú időre társítva.

24. A Covid-19 pandémia és az illető korlátozások a projektek megvalósításának kontextusát és eredeti időzítését módosították, több alkalmazkodás lévén szükséges a projekt tevékenységeit illetően a konkrét helyzet függvényében, különösen a jogszabályi előre nem láthatóság, bizonytalanság és instabilitás vonatkozásában a távolsági megvalósítási módszerre vonatkozó döntések hozatalában.

25. Az értékelés több megtanult leckét adott fel, olyan tapasztalatokat, amelyeket többszörösíteni vagy problémákat, amelyeket kerülni szükséges. A megvalósítás tapasztalatából az OP beavatkozások értékeléséig a társadalmi befogadás terén sokat tanultunk és jó gyakorlatot szereztünk, amint ezt a tematikus jelentésben részletesen leírtuk és néhányat az alábbiakban felsoroltunk: (1) a beavatkozások megvalósításának transz-szektoriális mechanizmusa kulcseszköz a marginalizáció elleni küzdelemben; (2) a helyi ügyintézés biztos előnyöket mutat a helyi szereplők mobilitását illetően és a közösség specifikus szükségleteihez viszonyítva; (3) az intézményesített csökkentési folyamata javítható a beavatkozások időtartamának növelésével gyerekek esetén legalább egy oktatási ciklus befejezéséig, a szükségletek jobb prioritizálása; (4) az adatgyűjtési rendszerek és helyzetük tökéletesítése a sebezhető csoportokat illetően a beavatkozások értékelésének és bizonyítékra alapuló politikák kidolgozása érdekében; (5) a megvalósítást és a beavatkozások hatásosságát a társadalmi gazdaság terén a következők befolyásolták: a minimális séma ügyintézőkön keresztül zajló megvalósítási mechanizmus, amely integrált beavatkozási intézkedésekre alapul (tájékoztatás, képzés, tanácsadás, felülvizsgálat), a minimális séma ügyintézőivel való jó kommunikáció, online rendszerű képzési programokra vonatkozó rugalmasság a pandémia kialakulása után.

26. A beavatkozások sikerét feltételező tényezők a társadalmi befogadás terén, legalább a következők hatásosságát és fenntarthatóságát illetően: (1) a helyi önkormányzatok részvétele fő szereplőként a társadalmi szolgáltatások fejlesztésében és ezek közösségi bevezetése; (2) képzett emberi erőforrások bevonása, megfelelő kapacitással rendelkező szállítók bevonása, pénzügyi források szerzése és az összes forrás koordinációja; (3) a program forrásainak előrelátható felosztása a szolgáltatások szükségességének lefedése érdekében, a tevékenységek tervezésének biztosítása érdekében a szállítók által és a pénzügyi blokkolások elkerülése érdekében.

Javaslatok

27. A tematikus jelentésekben részletezett és alább összegezett javaslatok az értékelés következtetéseire alapulnak, és a jogszabályi és stratégiai intézkedésekre, az OP beavatkozások fennmaradt időszakára és a 2021-2027 programozási időszak társadalmi befogadását illető beavatkozásokra vonatkoznak.

Jogszabályi és stratégiai javaslatok

28. A marginalizált közösségek támogatása érdekében javasolt a jogszabályi keret tökéletesítése ahhoz, hogy a helyi önkormányzatok a projekten keresztül szerződöttest személyzet, támogatások kifizetését és a stratégiák időbeni előkészítését biztosítsák; ugyanakkor, javasolt a hosszútávú támogatás folytonosságának biztosítása több finanszírozási cikluson keresztül és egyéb programmal való jobb komplementaritás folytán a projekt minél nagyobb hatásfokának és kiterjedésének biztosítása érdekében az elvárt gazdasági eredmények tekintetében is.

29. Javasolt az olyan közpolitikák bevezetése, amelyek a digitális írástudást ösztönző tényezőként működő (köz- és magán) intézmények társadalmi bevonását serkentsék. A Kutatási, Újítási és Digitalizáció Minisztériuma a társaságoknak biztosított ösztönzőkön keresztül a digitális eszközökre vonatkozó kompetenciák és használatának fejlesztését célzó intézkedéseket hozhat a közigazgatással való interakcióra vonatkozóan.

30. A 2021-2027 időszakra a „Románia digitális naplója 2020” nemzeti stratégiában meg nem valósított célok átvételét és felülvizsgálatát javasoljuk az Oktatási Minisztérium által a 2021-2027 FESI programban, a Romániai oktatási digitalizációs stratégia 2021-2027 céljai közé.

31. Javasolt a jogszabályi és intézményi keret tökéletesítése a társadalmi szolgáltatások vonatkozásában, elsősorban a következők tekintetében: költségzabványok frissítése, helyi önkormányzatok stimulálása a társadalmi szolgáltatások fejlesztésében, kiváltképpen falusi környezetben, a társadalmi szolgáltatásokon belüli munkahelyek vonzerejének növelése a bérek emelésével, társadalmi

szerződés szintjének növelése az illető sebezhető személyeket célzó társadalmi szolgáltatásokat illetően, amelyeket nem kormányzati szervezetek és egyéb magán szolgáltatók nyújtanak. Az olyan helyi önkormányzatok képviselőinek tudatosságának növelése, amelyek társadalmi szolgáltatásokat nem fejlesztettek ki, a jó gyakorlatok terjesztési események hálózatába való bevonásával, az összes érdekelt félkategóriával együtt.

32. Javasolt a screening programok finanszírozásának folytatása, az Egészségügyi Minisztérium pedig a stratégiai szerepét szükséges megerősítenie a programok késedelem nélküli, előterjesztési kapacitásának, egyéb programmal való komplementaritás, a nemzeti programok és nemzeti tájékoztató kampányokba való integrálás biztosítása érdekében.

33. Javasolt a jogszabályi keret fejlesztésének és társadalmi gazdaság szabályozásának fejlesztése pénzügyi támogatási mechanizmusok létrehozásával és adókedvezmények bevezetésével az összes, létező társadalmi gazdasági szerkezetek támogatásához, nem csak a beillesztési cégek esetén, ideértve a társadalmi cégek által szállított termékek és szolgáltatások preferenciális eljárás biztosítását is közbeszerzés terén.

A 2014-2020 OP program megvalósítására vonatkozó javaslatok

34. AZ AM és OIR tevékenységek fennmaradt időszakára vonatkozóan a szerződött projektek megvalósításának felgyorsítása szükséges, a kedvezményezettek okirataira vonatkozó válaszadási, engedélyezési, jóváhagyási időkeret csökkentését, kifizetéseket, beavatkozások tisztázását (program specifikus céljai) amelyekre felhívás létezik és tiszta, terjesztett napló létrehozását illetően egy tiszta és megbízható kép kialakítása érdekében a támogatott társadalmi szolgáltatásoknak szánt finanszírozások tekintetében.

35. Javasolt a megvalósítási mechanizmusok optimalizálása, mint például: a DLRC mechanizmus tökéletesítése a két finanszírozási program koordinálásának javítása érdekében, az összes megvalósítási fázisban.

36. A programban részt vevő hatóságoknak javasolt a felülvizsgálati rendszer tökéletesítése az adatgyűjtésre vonatkozóan, amely egyes mutatók esetén nem állnak rendelkezésre, mint például a marginalizált közösségekben való beavatkozásokra és adatok minőségére vonatkozó mutatók, a program egyes forrásaiból eredő adatok inkoherenciájának megelőzése.

A 2021-2027 OP program megvalósítására vonatkozó javaslatok

37. **A következő programozási időszakra vonatkozóan** javasolt a komplementáris beavatkozások finanszírozása ugyanazon a multi-alapos finanszírozási programon keresztül, az egyszerűsített költségek használatának kiterjesztése, a létező költségek átszabása vagy a valós költségek legjobb becslésének biztosítása.

38. Javasolt a hatékony projektek, a sikeres beavatkozások megvalósításának, a fenntarthatóság finanszírozásának, a DLRC mechanizmusok használatának és a mechanizmusban részt vevő, helyi szereplők kapacitásának fejlesztését célzó támogatásának folytatása, a beavatkozás kiterjesztése a jelen programban nem jogosult marginalizált közösségekre vonatkozóan.

39. A jelen program megvalósításának egyszerűsítési jelentős folyamat elkezdése és jövőbeni folytatása elsődlegesen javasolt. A vizsgálati és túlzott bürokrácia és eljárások hatástalansága által okozott problémák megoldási módszere az érdekelt felek bevonását és tudatosságát kellene szem előtt tartsa a megoldások megvalósításának előkészítésében, az érdekek és hozzáállások megértésében a megfelelő megoldások azonosítása érdekében.

40. A jövő, 2021-2027 programok **szisztematikus megközelítést kellene biztosítsanak a szociális gondozás terén, olyan beavatkozások segítségével, amelyek a nemzeti és helyi stratégiákat támogatják a**

társadalmi befogadás terén, két szinten, szociális ellátás rendszer és kedvezményezett szinten, a több megközelítést tesztelő pilotprojektek használata az eredményekre alapozó politikák kifejlesztése érdekében.

41. A társadalmi cégek fejlődésének támogatása érdekében programszinten javasolt az újonnan létrehozott cégek finanszírozásának támogatása hosszabb ideig, a támogatás folytatása a 2021-2027 időszakban, amely a már létrehozott cégek fejlesztését támogassa, a cég finanszírozása mellett a vállalkozási kompetenciákat fejlesztő intézkedések bevezetése.